

Plan van aanpak verkiezingen 2027

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Aanpak en projectorganisatie
3. Communicatie
4. Stemhulp en cursus Actief voor het waterschap
5. Bestuurlijk-Juridische Zaken
6. Financiën
7. Mijlpalen verkiezingen 2027

Hoofdstuk 1 - Inleiding

Op 17 maart 2027 is er weer een gelijktijdige stembusverkiezing van Algemeen Besturen van waterschappen en Provinciale Staten. Het is sinds 2015 de vierde keer dat deze verkiezingen op één dag gehouden worden. De waterschapsverkiezingen zijn voor ons als democratische bestuurslaag van groot belang. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor grote maatschappelijke vraagstukken en opgaven die de inwoners en dus de kiezers rechtstreeks raken. Goede politieke afwegingen zijn daarbij een must. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de organisatie van zowel de staten- als de waterschapsverkiezingen door middel van stembusstemmen.

Op de waterschapsverkiezingen van 2023 wordt positief teruggekeken: 53,6% van de veertien miljoen kiesgerechtigden heeft zijn stem uitgebracht ten opzichte van 51,3% in 2019. Er deden in totaal 4.667 kandidaten voor 255 partijen mee. De waterschappen maakten gebruik van de online stemhulp. Er waren 21 Nederlandstalige stemhulpen, drie Engelstalige en één Friestalige. De digitale stemhulpen zijn 2,7 miljoen keer ingevuld. Ook stonden de waterschappen en het werk van de waterschappen volop in de belangstelling. De gezamenlijke verkiezingscampagne die de waterschappen hebben gevoerd, heeft hieraan bijgedragen.

De Ledenvergadering heeft in 2023 uitgesproken de aandacht voor het werk van de waterschappen richting de verkiezingen van 2027 te willen vasthouden met gezamenlijke publiekscommunicatie. Naast zichtbaarheid van het werk van de waterschappen is waterbewustzijn en wateractief gedrag van inwoners een belangrijke opdracht. Om deze ambitie uit te voeren heeft publiekscommunicatie een permanent karakter gekregen met een verankering hiervan bij Unie van Waterschappen met een fte, een jaarlijkse investering en commitment van de 21 waterschappen.

Voor 2027 is de ambitie deze publieksaanpak een sterke en vloeiende overgang te laten doormaken naar de verkiezingscampagne richting maart 2027. We hopen dat er in aanloop naar deze verkiezingen weer veel aandacht zal zijn van de media en zullen daar zoveel mogelijk aan bijdragen met een gerichte publiekscommunicatie. Het moet mogelijk zijn om in 2027 de aandacht van de kiezers te trekken met thema's die bij in de aanloop naar de landelijke waterschapsverkiezingen voor het voetlicht gebracht worden.

In dit plan van aanpak wordt beschreven welke activiteiten vanuit de Unie van Waterschappen worden georganiseerd ter voorbereiding op de waterschapsverkiezingen. Uitgaande van de ervaringen van de vorige verkiezingen, is dit een plan van aanpak op hoofdlijnen. De leerervaringen van de vorige verkiezingen zijn in dit projectplan meegenomen.

Hoofdstuk 2 – Aanpak en projectorganisatie

2.1 Inleiding

De centrale organisatie van de verkiezingen door de Unie van Waterschappen is ook in 2027 gericht op het houden van “rechtsgeldige verkiezingen”. Een afgeleide doelstelling is: “het faciliteren van landelijke, centrale activiteiten ten behoeve van de waterschapsverkiezingen”. De projectorganisatie faciliteert de onderdelen waarbij een landelijke aanpak leidt tot meer efficiëntie en effect, in plaats van individuele voorbereiding door ieder waterschap.

De onderdelen van de centrale activiteiten zijn:

1. Het aanleveren van een landelijke verkiezingscampagne en een toolbox met communicatiemiddelen voor de regionale communicatie (hoofdstuk 3);
2. Het beschikbaar stellen van een digitale stemhulp voor alle waterschappen en coördineren van de realisatie ervan (hoofdstuk 4/nadere studie);
3. Aanbieden van de cursus ‘Actief voor het waterschap’ (hoofdstuk 4);
4. Het aanleveren van juridische documenten rondom de verkiezingen zoals een kaart met waterschapsgrenzen, draaiboeken, etc. (hoofdstuk 5).

Om de centrale activiteiten te faciliteren wordt een landelijke projectorganisatie ingesteld die de voortgang van de activiteiten monitort.

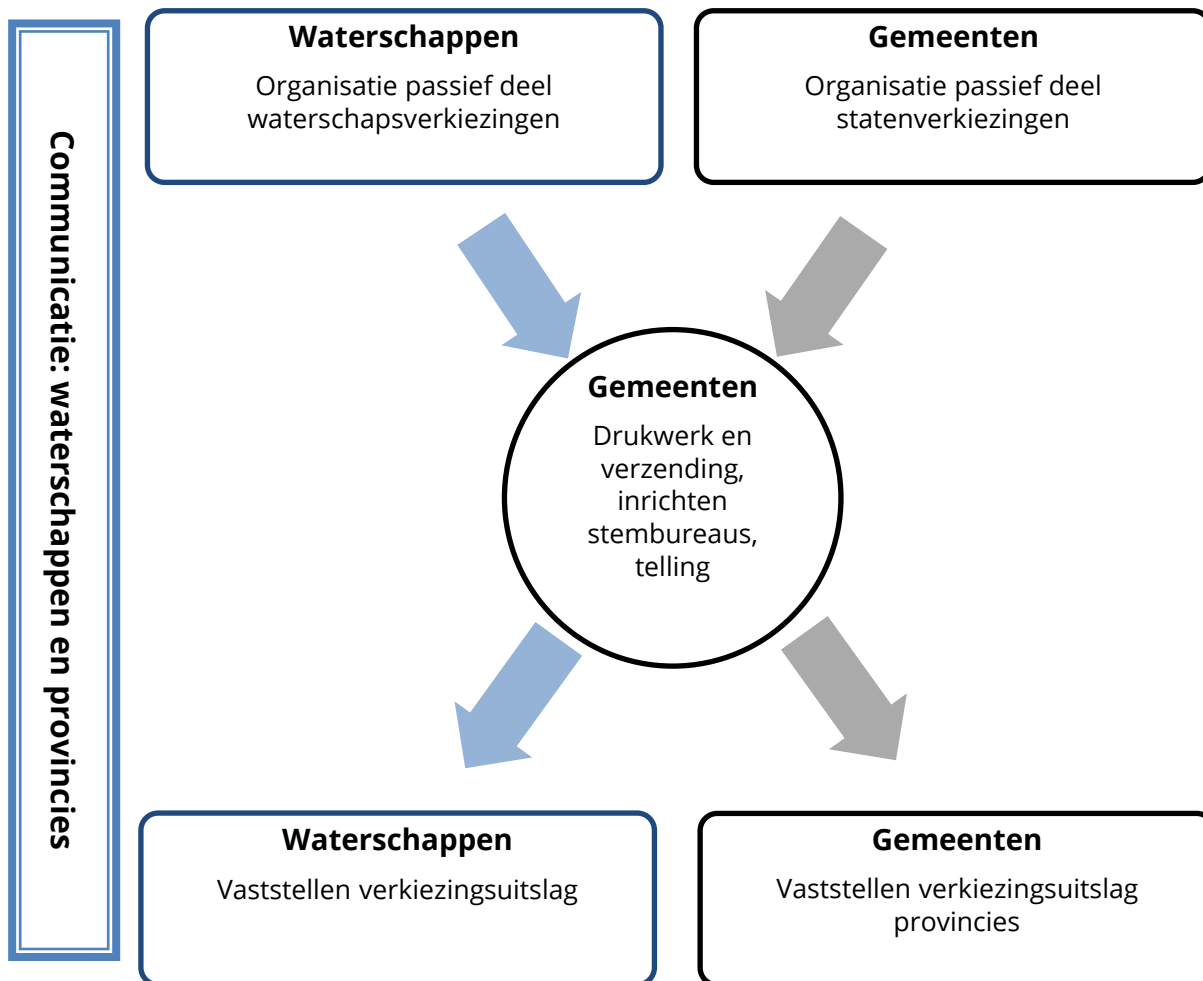
Verdeling taken gemeenten en waterschappen

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het actieve kiesrecht, het recht om te mogen stemmen en de bijbehorende organisatie. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor het passieve kiesrecht, wat betekent dat zij organiseren dat mensen verkozen kunnen worden en de uitslag vaststellen.

Het verkiezingsproces bestaat uit de volgende vier fasen:

1. De voorbereidingen van de verkiezingen;
2. De stemming;
3. De telling;
4. De verkiezingsuitslag.

De verdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeenten en waterschappen is als volgt weer te geven:

Figuur 1. Verdeling verantwoordelijkheden

2.2 Projectorganisatie

Uit de hogere opkomst bij de verkiezingen van 2023 blijkt dat het succes heeft om als waterschappen richting de verkiezingen gezamenlijk op te trekken. Dit geldt bijvoorbeeld voor een landelijke verkiezingscampagne. Het is ook veel efficiënter voor bijvoorbeeld de nodige afstemming met de gemeenten via de VNG en dat de Unie de contacten onderhoudt met de ministeries van BZK en IenW, de Kiesraad en de koepelorganisaties VNG en IPO.

De Unie stelt voor dat de projectorganisatie bestaat uit een (bestuurlijk en ambtelijk) opdrachtgever, de projectleider, de projectgroep Unie, de bestuurlijke klankbordgroep, de expertgroep BJZ en de expertgroep Communicatie.

Opdrachtgever

Als bestuurlijk opdrachtgever fungeert de voorzitter van de Unie van Waterschappen, Jeroen Haan, en als ambtelijk opdrachtgever het MT-lid Vereniging, Communicatie en Bestuurlijk Juridische Zaken, Willem Wensink.

De opdrachtgevers maken afspraken met de projectleider over voortgangsnotities en bewaken dat het project bijdraagt aan de vooraf opgestelde doelen. De opdrachtgevers zorgen er tevens voor dat de benodigde middelen worden vrijgemaakt binnen de waterschappen en beslissen over onverwachte wijzigingen in het proces. In de verschillende overlegstructuren binnen de Unie van Waterschappen (Uniebestuur, Commissie Bestuur, Digitalisering en Financiën, Ledenvergadering) licht de (bestuurlijke) opdrachtgever de stand van zaken toe. In deze overleggen worden beslissingen voorbereid en doordenkt men de consequenties van besluiten.

De verkiezingen worden door de projectleider en leden van de projectgroep geagendeerd in de WBDD (voor bestuurlijke punten, financiën en communicatie) en zo nodig andere gremia.

Projectleider

Als projectleider wordt aangesteld Ruud van Esch, ervaren beleidsadviseur bij het Uniebureau.

De projectleider onderhoudt zowel het contact met de opdrachtgever als met de betrokken partijen in het veld: de ministeries van BZK en IenW, de Kiesraad en de koepelorganisaties VNG en IPO. Hij bewaakt de tijdsplanning en is ervoor verantwoordelijk dat de activiteiten uit de tijdsplanning door de expertgroepen worden opgepakt. Ook zorgt hij voor de coördinatie tussen de verschillende expertgroepen en de communicatie vanuit de expertgroepen naar de klankbordgroep en terug. Middels voortgangsrapportages aan de opdrachtgevers en in overleggen binnen de Unie van Waterschappen houdt de projectleider de waterschappen op de hoogte van de voortgang.

Projectgroep unie

De projectgroep bij de Unie van Waterschappen bestaat uit:

- Ruud van Esch (projectleider);
- Ineke Mulders (juridische zaken, secretaris);
- Jeanette Cantrijn (communicatie);
- Tessa Maas (public affairs).

Bestuurlijke klankbordgroep

Een van de aanbevelingen uit de evaluatie 2023 is om wederom een bestuurlijke klankbordgroep in te zetten om tussentijds de aanpak te toetsen. De bestuurlijke klankbordgroep is bij de verkiezingen van 2023 vooraf in het leven geroepen en heeft meegewerkt aan de voorbereiding op de aanbestedingen, in het selectieproces van de aanbestedingen en in de uitwerkingen van de plannen en de communicatie-aanpak. De klankbordgroep bestond uit dagelijks bestuurders en voorzitters. Zij fungeert als klankbord en heeft een toetsende functie en beoordeelt de inhoud van de voorstellen en resultaten vanuit haar kundigheid.

Er zal een uitvraag worden gedaan voor het instellen van een bestuurlijke klankbordgroep die de communicatiecampagnes en stembulp begeleidt en toetst. Portefeuillehouder Communicatie (Jeroen Haan) en de voorzitter WCIWIS (Henk Kielenstijn) zullen hierin deelnemen, aangevuld met nog twee voorzitters en drie DB-leden. Het ligt voor de hand deze bestuurders uit zowel de CBDF als de CCIWIS te zoeken.

Ambtelijke klankbordgroep: projectleiders verkiezingen

Er wordt ook een ambtelijke klankbordgroep samengesteld voor de projectleiders verkiezingen van alle waterschappen. Daar worden ervaringen en kennis uitgewisseld en wordt iedereen bijgepraat over de ontwikkelingen van de verkiezingen. Bestuurlijk juridische vraagstukken en communicatie worden daarin zoveel mogelijk meegenomen.

De bijeenkomsten die de Unie georganiseerd heeft in aanloop naar de verkiezingen van 2023 zijn goed gewaardeerd door de projectleiders. Daarom werd aanbevolen die in aanloop naar de verkiezingen van 2027 weer met regelmaat fysiek en digitaal te organiseren.

In de ledenbrief van 13 februari 2025 heeft de Unie gevraagd per waterschap een projectleider aan te wijzen en die in contact te brengen met de landelijke projectgroep die in maart 2025 is gestart. Het is de bedoeling om al in mei 2025 voor de eerste keer fysiek bij elkaar te komen.

Expertgroep BJZ

De expertgroep BJZ staat onder leiding van de secretaris van de projectgroep. In de expertgroep BJZ wordt het passieve deel van de organisatie van de verkiezingen voorbereid, dus het mogelijk maken dat mensen op zich kunnen laten stemmen. De bestuurlijk-juridische vragen die hierin verweven zitten en waar elk waterschap mee te maken krijgt, worden verkend door deze expertgroep. Zij toetsen de verschillende modellen en verklaringen uit de verkiezingsprogrammatuur en leveren een landelijke Q&A-lijst aan. Ook wordt (eventuele) nieuwe wetgeving verwerkt in de stukken, zoals draaiboeken. De expertgroep BJZ kan verder bouwen op de diverse producten die zijn gemaakt voor de verkiezingen van 2023. De secretaris is ook liaison naar de Kiesraad en richt zich op de Ondersteunende Software Verkiezingen, zodat waterschappen goed werkende software krijgen om de verkiezingsuitslag te verwerken.

Expertgroep Communicatie

De expertgroep Communicatie bestaat uit communicatieprofessionals van de waterschappen en staat onder leiding van de communicatieadviseur van de projectgroep. De expertgroep communicatie stelt een plan van aanpak op in lijn met de gezamenlijke publiekscommunicatie en de corporate story en maakt duidelijke afspraken over wat centraal en decentraal gecommuniceerd wordt. Uitgangspunt hierbij is dat de Unie samen met de expertgroep verantwoordelijk is voor een landelijke koepelcampagne met voldoende ruimte voor regionale invulling. De expertgroep Communicatie ontwikkelt daarnaast onder andere een woordvoeringsdossier met kernboodschappen en Q&A's. De trekker van de expertgroep Communicatie onderhoudt contact met BZK over de landelijke campagne van de waterschappen. Ook is er afstemming met het IPO.

Hoofdstuk 3 – Communicatie

3.1 Ontwikkeling publiekscommunicatie

De Ledenvergadering heeft in 2023 uitgesproken de aandacht voor het werk van de waterschappen richting de verkiezingen van 2027 te willen vasthouden met gezamenlijke publiekscommunicatie. Naast zichtbaarheid van het werk van de waterschappen is waterbewustzijn en wateractief gedrag van inwoners een belangrijke opdracht. Afgesproken is publiekscommunicatie bij de Unie neer te leggen en daar samen met de waterschappen uitwerking aan te geven. In de Uniebegroting zijn daar ook middelen voor opgenomen.

In 2025 is een Europese aanbesteding opgezet en een communicatiebureau geselecteerd (Johnny Wonder) voor de ontwikkeling en uitvoering van de gezamenlijke publiekscampagnes voor de komende vijf jaar. Daarnaast is de corporate story ontwikkeld. Dit verhaal van de waterschappen is bestuurlijk afgestemd in de ledenvergadering. De corporate story vormt de toetssteen voor de gezamenlijke publiekscommunicatie vanuit de Unie. Samen met de waterschappen en het communicatiebureau wordt een publiekscampagne ontwikkeld die in 2026 zal worden uitgerold waarmee de waterschappen het waterbewustzijn van willen vergroten onder inwoners, het werk van de waterschappen zichtbaar maken en inwoners ertoe aanzetten zich watervriendelijk te gedragen (gedragsverandering). De publieksaanpak zal worden doorontwikkeld voor de waterschapsverkiezingen in 2027, zodat een langjarige inzet en herkenbaarheid geborgd wordt. Hiervoor zal samen met het team en het bureau een communicatieplan worden ontwikkeld. Uitgangspunt hierbij is dat de Unie samen met de expertgroep verantwoordelijk is voor een landelijke koepelcampagne met voldoende ruimte voor regionale invulling.

3.2 Aanbevelingen 2023 communicatiecampagne

Zet weer in op een gezamenlijke, landelijke campagne. Zorg met een langjarige publieksaanpak daarbij voor een stevige aanloop naar de verkiezingen waarin de aandacht voor het werk van de waterschappen en de bestuurlijke keuzes wordt vergroot.

1. Betrek de waterschappen nauw bij de ontwikkeling van communicatiemiddelen, dit vermindert het aantal benodigde correctierondes door het communicatiebureau en vergroot de uiteindelijke bruikbaarheid van die middelen.
2. Behoud in de aanbesteding voor de campagne eisen voor een goed bereikbaar bureau met voldoende capaciteit om op piekmomenten de waterschappen te faciliteren en te ondersteunen.
3. Zorg voor nauwkeurige en tijdige communicatie over de planning en wijzigingen in die planning.
4. Zorg dat de toolkit goed vindbaar en bruikbaar is en dat middelen aansluiten op de systemen van de waterschappen.
5. Zorg dat er in 2027 specifieke aandacht gaat naar grote steden en/of moeilijk te bereiken doelgroepen.
6. Zet wederom een bestuurlijke klankbordgroep in om tussentijds de aanpak te toetsen.

Bovenstaande aanbevelingen zullen worden meegenomen in de communicatieaanpak voor 2027.

3.3 Moeilijk bereikbare doelgroepen

Een van de aanbevelingen uit de evaluatie 2023 is de wens vanuit de vereniging om te zorgen voor meer aandacht voor moeilijk te bereiken doelgroepen, zoals mensen met een lage sociaal- economische status (lage SES) en niet-Nederlandstaligen en mensen met een niet-westerse achtergrond. Hierbij kun je denken aan het opzetten van specifieke acties voor eerste-stemmers, aanvullende materialen voor de laaggeletterde, minder digitaal vaardige doelgroep, vertaling van de boodschap voor de niet-Nederlandstalige doelgroep, een Engelstalige stemhulp en de inzet van lokale sleutelfiguren in de verkiezingscampagne.

Hoofdstuk 4 – Stemhulp en cursus actief voor het waterschap

4.1 Digitale stemhulp

Voor de verkiezingen van 2023 heeft Citisens de stemhulp MijnStem gemaakt voor alle 21 waterschappen. In februari 2023 werden alle stemhulpen landelijk tegelijk gelanceerd. Naast de 21 Nederlandstalige stemhulpen, werden ook drie Engelse versies en één Friese versie live gezet. Uit de evaluatie van de stemhulp zijn verschillende aanbevelingen gekomen. Die worden meegenomen in het nieuwe traject voor het waterschapsverkiezingen van 2027.

De Ledenvergadering heeft in 2023 bij de evaluatie besloten dat er in 2027 weer een stemhulp wordt ingezet. De aanbesteding van de digitale stemhulp van de waterschappen wordt door de Unie opgepakt waarbij in ogenschouw zal worden genomen welke vernieuwingen doorgevoerd kunnen worden. Rond maart/april 2026 zal de opdracht gepubliceerd worden, wat begin juli 2026 moet leiden tot een gunning van de opdracht om voor 21 waterschappen een digitale stemhulp te maken. Vanwege de complexiteit van een Europese aanbesteding laat de Unie zich door een bureau begeleiden bij het opzetten en uitvoeren van de aanbesteding.

De aandachtspunten vanuit de evaluatie van de verkiezingen van 2023 worden hierbij meegenomen. Het aantal stellingen, de kwaliteit van de stellingen en het proces om tot positionering van politieke partijen te komen, zijn voor verbetering vatbaar. Daarover gaan we in gesprek met de 3 grote aanbieders van een stemhulp, te weten Kieskompas, Citisens en Prodemos. Een marktonderzoek zal worden opgestart na de zomer van 2025. We gaan kijken naar de manier waarop de stellingen tot stand komen en van een duidelijke context kunnen worden voorzien.

De stemhulp trekt een groot aantal bezoekers (20% van stemgerechtigden). De stemhulp biedt de gelegenheid om voor de verkiezingen van 2027 gebruik te maken van een online tool om kiezers te informeren over onderwerpen die er spelen bij waterschappen en over de keuzes die er te maken zijn.

We zullen bij een te kiezen stemhulp in ieder geval letten op:

- a. De omvang van het aantal stellingen;
- b. De relevantie en begrijpelijkheid (taalniveau en 'doorgrondbaarheid') van de informatie;
- c. De wijze waarop de stellingen tot stand komen; de rol voor waterschappen bij de stemhulp;
- d. Een toets op de positionering door deelnemende partijen;
- e. De behoefte aan een Engelstalige versie.

4.2 Cursus Actief voor het waterschap Prodemos

Voor de verkiezingen van 2019 en 2023 heeft Prodemos de cursus Actief voor het waterschap ontwikkeld. Het doel van deze cursus was de interesse voor het waterschap vergroten en deelnemers die interesse hebben om zich kandidaat te stellen als AB-lid de mogelijkheid bieden om zich voor te bereiden op het AB-lidmaatschap. ProDemos heeft in 2023 bij de voorbereiding van de kandidaatstelling voor alle waterschappen in totaal 26 cursussen verzorgd, met per cursus gemiddeld 25 deelnemers. Per cursusgroep kunnen er maximaal 30 personen deelnemen.

In navolging van de goede ervaringen heeft de Unie ook voor 2027 contact opgenomen met ProDemos over de mogelijkheden voor eenzelfde training. De cursus zal vanaf de zomer van 2025 door ProDemos aangeboden worden aan de waterschappen. De cursusmap is in april 2025 geactualiseerd. In juni 2025 zal tijdens de landelijke bijeenkomst van de projectleiders promotie worden gemaakt voor de cursus. Er moet rekening worden gehouden met drie maanden doorlooptijd. Drie provincies hebben al een overeenkomst gesloten met het oog op de verkiezingen van de Provinciale Staten in 2027.

Hoofdstuk 5 – Bestuurlijk-Juridische Zaken

5.1 Bestuurlijk-Juridische Zaken

De expertgroep BJZ houdt zich bezig met de voorbereiding van de organisatie van het passieve deel van de verkiezingen. De expertgroep verkent welke bestuurlijk-juridische vragen aan deze organisatie kleven en richt zich met name richt op volgende activiteiten:

1. Toetsen van de werking van de Ondersteunende Software Verkiezingen (OSV) van de Kiesraad;
2. Opstellen van een draaiboek voor de waterschapsverkiezingen;
3. Opstellen van een handleiding hertellen (waarbij de ervaringen van Zuiderzeeland uit 2019 worden meegenomen);
4. Opstellen van een handleiding omgang met persoonsgegevens (AVG) in relatie tot (verplichte) verkiezingsdocumenten;
5. Fungeren als (juridische) vraagbaak voor de waterschappen;
6. Delen van circulaire van het ministerie van BZK;
7. Opstellen van teksten van eventueel verplichte aankondigingen.

Bedoeling is dat dit 'levende' documenten blijven, zodat tussentijdse wijzigingen voor alle projectleiders helder zijn.

Leerervaringen uit de evaluatie van 2023:

1. De Expertgroep bestuurlijk juridische zaken moet de volgende keer weer draaiboeken, handleidingen en een Q&A maken. Van belang is om hierin informatie over publicatie en het bewaren van (persoons)gegevens mee te nemen;
2. Ga vroegtijdig met het ministerie van BZK en VNG in overleg over:
  - 1) hoe gezorgd kan worden dat gemeenten op de hoogte zijn van wat er van hen verwacht wordt in het proces rondom de waterschapsverkiezingen en
  - 2) hoe om te gaan met het tellen van de stemmen van provincies en waterschappen.
3. Maak afspraken met de Kiesraad en de VNG over hoe het proces en de samenwerking voor de verkiezingen van 2027 ingevuld worden.
4. Informeer vroegtijdig bij partijbureaus van politieke partijen of er behoefte is aan informatie over de waterschappen en de verkiezingen.
5. Waterschappen moeten zich aansluiten op het Diginetwerk om de digitale uitwisseling van uitslaggegevens mogelijk te maken.
6. Bezie hoe er eerder over (voorlopige) uitslagen gecommuniceerd kan worden in verband met een grote vraag vanuit media en inwoners.

5.2 Waterschapsgrenzen

Gemeenten hebben de precieze grenzen nodig om de juiste stempassen bij kiezers te bezorgen. De Unie levert een adressenlijst en grenzenkaart bij de VNG aan ten behoeve van de gemeenten. Via het Waterschapshuis komt deze kaart tot stand.

Het voorstel is om voor de verkiezingen van 2027 de kaart te laten controleren op wijzigingen en deze dan aan de VNG te verstrekken. In overleg met de VNG worden de kaart en adressenlijst uiterlijk in augustus 2026 beschikbaar gesteld. Op die manier hebben de gemeenten ruim voor de dag van de kandidaatstelling (1 februari 2027) de juiste informatie.

Leerervaringen van 2023:

1. Zorg weer voor een goede kaart waarop de grenzen van de waterschappen duidelijk zijn. Aandachtspunten zijn:
  - Ga op tijd aan de slag met het laten maken van de kaart door het Waterschapshuis;
  - Stem met VNG af over hoe de kaart verspreid kan worden naar gemeenten.

Hoofdstuk 6 – Financiën

6.1 Kosten waterschappen

Waterschappen zijn zelf verantwoordelijk voor de kosten van de verkiezingen. In 2023 hebben de VNG, het ministerie van BZK en de Unie hierover afspraken gemaakt. Voor de verkiezingen van 2027 betalen de waterschappen in totaal € 16,6 miljoen inclusief de landelijke uitgaven voor dit plan van aanpak. Het bedrag voor de gemeenten bedraagt € 15,1 miljoen. Dit wordt in vier keer via Rijksfactuur door het ministerie van BZK verhaald bij de waterschappen. Het bedrag per waterschap wordt gebaseerd op het aantal kiesgerechtigden in het waterschap in 2027. Het ministerie van BZK keert het bedrag uit aan de gemeenten.

6.2 Kosten Unie

De kosten van circa € 1,5 miljoen die de Unie van Waterschappen maakt voor de landelijke ondersteuning van de waterschapsverkiezingen zijn voor:

- De ontwikkeling en uitvoer van de landelijke verkiezingscampagne (on- en offline) met een toolkit, PR, social media, webcare en monitoring;
- De aanbesteding en ontwikkeling van de stemhulp;
- De cursus Actief voor het Waterschap;
- De organisatie binnen de Unie en bijeenkomsten voor bestuurders en ambtelijke sessies.

Het totaalbedrag wordt als gebruikelijk opgehaald in het jaar van de verkiezingen en het daaraan voorafgaande jaar, dus 50% in 2026 en 50% in 2027.

De onderbouwing is als volgt: het budget voor de waterschapsverkiezingen van 2023 is als uitgangspunt gebruikt, te weten € 1.110.000, en voorzien van een inflatiecorrectie (over de afgelopen 4 jaren is dat 14,2% (uitgaande van de CPI). Daarnaast is een bedrag van circa 200.000 geraamd voor de aanvullende wens vanuit de evaluatie om moeilijk bereikbare groepen te bereiken en een Engelstalige stemhulp mee te nemen in de aanbesteding.

Het totaalbedrag van circa € 1.5 miljoen is gemiddeld € 71.500 per waterschap.

Bedrag in €	Toelichting
1.110.000	Subtotaal (budget VW 2023)
160.000	Inflatie 14,2% (2023-2027)
200.000	Moeilijk bereikbare groepen bereiken
30.000	Onvoorzien
1.500.000	Totaal (budget Waterschapsverkiezingen 2027)

Hoofdstuk 7 – Mijlpalen verkiezingen 2027

Ten aanzien van het tijdspad tot aan de gecombineerde verkiezingen volgt hieronder een globale planning van tweede kwartaal 2025 tot juli 2027.

	2025		2026				2027	
Mijlpalen	mei-sept	okt-dec	jan-maa	apr-jun	jul-sept	okt-dec	jan-maa	apr-jun
Bespreking in WBDD, WCOM, CBDF en LV van Plan van Aanpak Verkiezingen 2027								
Looptijd van cursus 'Actief voor het Waterschap'								
Looptijd (Europese) aanbesteding digitale stemhulp								
Uitwerking communicatiecampagne								
Creëren digitale stemhulp								
Organiseren bijeenkomsten projectleiders verkiezingen								
Ontwikkelen, afstemmen en uitvoeren verkiezingscampagne								
Lancering campagne en digitale stemhulp								
Evaluatie Verkiezingen 2027								

Periodiek zullen WBDD, WCIWIS, CBDF en Ledenvergadering geïnformeerd worden over de voortgang van de verschillende trajecten. Voor landelijk overleg tussen communicatiemedewerkers komt er een themagroep Communicatie binnen de verenigingsstructuur.